

Gatheka nr. 6

Det ytre og indre livs gjensidige avhengighet, 2.

Nå er vi ved det punkt i religion hvor vi skal betrakte emnet fra det åndelige synspunkt. Det finnes en fortelling i India om den magiske lampe som Alladin så. Hva er denne magiske lampe? Dette er en magisk lampe som er skjult i enhver sjels hjerte. Det er bare for tiden vi lever i nå, at dens lys er blitt dekket til, og all livets tragedie skriver seg fra denne tildekning av lyset. Hvorfor søker mennesket etter lykke ? Fordi lykke er hans eget vesen. Det er ikke fordi mennesket elsker lykke eller synes om å være lykkelig, men fordi hun er lykken selv. Og hvorfor søker hun etter lykken? Hun søker etter den fordi hun er lykken, og finnes uaktet lykken like ved, ønsker hun å søke etter den. Den feiltagelse som hun og kanskje alle mennesker gjør, er alene den at den lykke som kunne være funnet inne i en selv søkes utenfor.

Det mektigste ord som Kristus uttalte er: "Jeg er Sannheten og Jeg er Veien". La oss se på denne setning, "Jeg er Sannheten og Jeg er Veien". Dette viser at det finnes to ting. Det finnes sannhet, en ting, og det finnes veien, en annen ting. Når menneskene forveksler disse to ting, forvirres de og kan ikke finne veien. Meningen er at i første tilfelle bruker menneskene alltid ordet "sannhet" helt feil, for de kaller alltid kjensgjerninger for "sannhet", men sannheten er noe som opprykker kjensgjerninger helt med roten. Hva er da kjensgjerninger? Kjensgjerninger er illusjonen om Sannheten. Men kjensgjerninger er ikke Sannheten.

Men nå vil du kanskje spørre meg: "Hva er Sannhet? Det er noe som du ikke kan uttale i ord. Under mine reiser sa folk ofte "men si oss sannheten, fortell oss noe om sannheten". Og når de var særlig pågående, tenkte jeg ofte at om jeg hadde hatt noen mursten og jeg kunne skrive på dem "sannhet" og si "Hold den nå fast, for dette er sannheten". Hvis Sannheten var så liten at våre menneskelige ord kunne uttale eller inneholde den, da kunne den ikke være Sannheten. Derfor har sufiene alltid benevnt Sannheten med ordet Haqq, som med andre ord betyr Gud selv. Det er den Sannhet vi alle søker. Det vidunderligste en kan se i denne verden er at hvor falsk en person enn er, så ønsker han ikke at en annen skal bedra ham eller være falsk mot ham. En mann hvis bestilling det kanskje er å lyve fra morgen til kveld, ønsker ikke at hans hustru skal lyve når han kommer hjem.

Men hva vi gjør, er at vi tilfredsstill oss selv og nøyer oss med kjensgjerninger og går ut fra at de er Sannheten. Og det er på grunn av denne nøysomhet at det finnes mange trosbekjennelser, så mange trosformer og meninger i denne verden, og de kjemper mot hverandre. Men ingen ting kan tilfredsstill kravet i vår sjel, som uavbrutt søker etter den Sannhet som intet ord kan uttale. Så kommer vi til den andre del, "Jeg er veien". Det er et stort problem å betrakte. Den som ønsker å finne veien ved det første skritt vil meget ofte ta feil. Hun kan kanskje finne den, men ikke alltid. Det er underlig, hvorledes menneskene ofrer år etter år for å studere grammatikk, musikk eller vitenskap, men når det gjelder sannheten da forlanger de av deg et direkte svar. Og hvis dette var på grunn av mangel på tålmodighet ville det være å unnskyld, men ofte er det ikke så. En anser sannheten for å være så liten.

Hvis en er for ivrig, for utålmodig, er det mulig å finne frem til sannheten ved et skritt. For det finnes all grunn til å være håpefull. Det er vanskelig å få tak i gull; det er ikke så vanskelig for den som virkelig for alvor ønsker sannheten. For gull er noe utvortes. Sannheten er noe inne i oss selv. Men hvor ofte vanker ikke mennesket omkring hele sitt liv i søken etter noe som bare er å finne inne i en selv!

En eneste ting er å ta i betraktning: Veien. Hvorfor finnes det en vei ? Grunnen er: Det er ikke fordi det ikke allerede er skapt en vei mellom Gud og mennesket. Det var en vei mellom Gud og mennesket, men mennesket har gått seg bort fra veien. Derfor blir hun vist veien av sin eldre søster. Hvis det f.eks. ikke var noen vei, ville det sikkert være urettferdig mot fuglene og insektene og alle skapninger forøvrig, om det fantes en lykksalighet som bare var gitt til menneskene. Gud er den fullkomne rettferdighet hos hvem ingen urettferdighet finnes og har ikke utelukket noen sjel, om aldri så liten fra denne lykksalighet.

Ser vi på mennesket (skulle det ikke her heller stå naturen), så synes det som om endog fuglene og dyrene har sin tid da de konsentrerer seg, da de mediterer og på sin måte bringer sine bønner til Gud. Det er intet vesen på jorden, om aldri så ubetydelig, som ikke har et øyeblikk for kontemplasjon. Og hvis menneskets syn var skarpt nok ville det ved å sitte i de ensomme skoger og i fjellenes grotter, kunne se at også fjellene og trærne har sin form for bønn, og at de alle har sin forening med Gud (sitt ene-med-Gud). Hvorfor søker de store, de sjeler som ikke kan finne hvile og fred i verdens midte, hen til de øde egne? Det er for å kunne innånde fredens åndepust, innånde den ro som kommer til dem fra ødemarkens hjerte.

Mennesket som er det mest intelligente av alle skapninger er den mest villfarende og har mistet veien, til tross for all sin stolthet over at ha skapt en kunstig verden som en forbedring av naturen. Men idet vi skapte denne kunstige verden, mistet vi vår vei. Er han lykkelig i denne kunstige verden som han har gjort til et paradys? Forårsaker han ikke større og større blodsutgytelser for hver tid og stadig verre enn før? Er han ikke urettferdig mot sitt medmenneske? Er han ikke bedragerisk mot sitt medmenneske? En verden som kan hensette ham i en slik forblindelse og som kan oppsluke hele hans sinn, tid og bestrebelse, hvordan kan den gi ham den lykke som hans sjel krever?

Derfor er det at veien fra tid til annen er blitt vist og vill bli vist til den som for en tid løfter sitt hode opp fra denne verden og spør etter veien. Skjønt veien synes å være meget langt borte, kan allikevel ikke avstanden sammenlignes med denne jords avstander. Veien er så kort, og endog kortere enn en tomme, og den kan være så lang som en avstand på tusener av slike verdener som den hvor vi er. Denne vei trekkes sammen og strekkes ut i overensstemmelse med enhver sjels stilling. Det finnes imidlertid et håp, og det er som Gud sier i den hellige skrift: "Den som kommer til meg et skritt, ham vill jeg gå i møte hundre skritt."

Det finnes en mengde forskjellige meninger om hvorledes verdens forhold skal kunne forbedres. Noen mener ved religiøse reformer, noen ved reformer i oppdragelse og andre mener å frelse verden ved hjelp av sosiale reformer. Og enhver reform som springer ut av ønsket om å gjøre noe godt, er et forsøk vel verd. Men den reform som trenges mest i dag er den åndelige reform. I dag er tiden inne da sneversyn burde bannlyses om menneskene skulle kunne heve seg over de forskjelligheter og begrensninger som skiller dem. Det er denne reisning som vil kunne løfte våre medmennesker. For Gud liker ikke at noen betraktes som brødre og søstre og at andre utelukkes. Ingen foreldre synes om å se noen av sine barn foretrukket og andre foraktet. Hva vi trenger i dag er å oppøve oss selv til toleranse den ene mot den annen.

Ved åndelige reformer mener jeg ikke at vi skal søke etter undergjerninger eller tale om metafysiske problemer. For problemet som skal løses blir løst av seg selv. Vi har bare å ønske, og det er løst. Det problem som vi har å løse i dag, er problemet om forsoning og gjenoppbygning, som hverken statsmenn eller politikere har været i stand til å løse. Men dette

kan alene skje ved en åndelig oppvåknen. Veien til åndelighet går gjennom hjertets utvidelse. For å kunne tilpasse seg for den Guddommelige Sannhet er det hjertet som må utvides, ti det er ved hjertets utvidelse at den Guddommelige lyksalighet blir gitt. Den sanne åndelighet er å heve bevisstheten til det plan som er bolig for det Guddommelige Vesen.